

Viktorina be sienų

Viktorina be sienų: 24 valandos, 25 klausimai, 100 atsakymų variantų, šimtai dalyvių

Kaip viskas vyksta?

Gegužės 7-ąją, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieną, trečią kartą vyks visuotinė internetinė Lietuvių kalbos draugijos (LKD) viktorina. Kaip jau įprasta, specialiai sukurtoje nuorodoje bus skelbiami LKD narių ir bičiulių parengti klausimai. Šie klausimai – jų iš viso 25 – bus pasiekiami ištisą parą Lietuvos laiku: nuo gegužės 7 dienos 00 val. 00 min. iki 24 val. 00 min.

Atsakyti į klausimus paprasta – reikia pasirinkti vieną iš keturių siūlomų atsakymo variantų. Ieškant atsakymo gali prireikti panaršyti po internetinį „Lietuvių kalbos žodyną“ ar kitus skaitmeninius lietuvių kalbos išteklius, nukeliauti į internetinę „Visuotinę lietuvių enciklopediją“, kurios nors mokslo ar kultūros įstaigos svetainę. Naršymo laikas neribojamas, svarbu spėti pateikti atsakymus iki vidurnakčio.

Dalyvauti viktorinoje gali visi. Tiesa, nuo praėjusių metų dalyvių prašoma registruojantis pažymėti, ar jie yra baigę lituanistikos studijas arba šiuo metu studijuoja lituanistiką.

Viktorinos nuoroda gegužės 7 dieną bus pasiekama iš Lietuvių kalbos draugijos feisbuko paskyros, Valstybinės kalbos inspekcijos feisbuko paskyros ir iš keleto svetainių: Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (www.vlkk.lt), Valstybinės kalbos inspekcijos (vki.lrv.lt), Kalbos ir kultūros instituto „Lingua Lituanica“ (www.lingualit.lt), „Lituanistų sambūrio“ (lituanistusamburis.lt), Lietuvos

bibliotekininkų draugijos (*lbd.lt*).

Nugalėtojai bus paskelbti gegužės 14 dieną. Pirmosios vietos laimėtojams bus išsiųstos LKD dovanos.

Ką sako dalyviai?

Organizatoriams visuomet daugiausia smalsumo kelia du dalykai: kiek bus dalyvių ir kaip jie įvertins viktoriną. Mat atsakius į klausimus galima pareikšti savo nuomonę, pateikti pastabų ir pasiūlymų.

Geriausia padėka rengėjams – dalyvių teiginiai, kad viktorina padeda lavintis, suteikia naujos informacijos: „Ačiū, buvo smagu, bet net nustebau, kiek daug nežinau“; „Puiki viktorina, praplėčiau savo akiratį“.

Tęsti šį sumanymą skatina komentarai: „Norėtusi daugiau tokių viktorinų“; „Mes šaukiam – norim dar!“

Visada smalsu, iš kur žmonės sužinojo apie šią viktoriną, ką jie mano apie lietuvių kalbą. Daug įdomių dalykų paaiškėja susirašinėjant su viktorinos nugalėtojais:

„Viktorinoje dalyvavau kartu su visa savo antrojų gimnazistų klase – testą atlikome per pamoką, bet, aišku, kiekvienas individualiai. Buvo gražu stebėti, kaip mokiniai susidomėjo, o vėliau net diskutavo dėl atsakymų“ (lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Sonata Albrikenė iš Telšių);

„Viktorinoje dalyvavau vedamas smalsumo ir noro patikrinti savo lietuvių kalbos žinias, o apie ją pačią sužinojau iš šeimos narių“ (vilnietis moksleivis Justas Dijokas);

„Esu baigusi dvejus mokslus: kadaise jaunystėje tapau inžiniere, o vėliau – teisininke. Jau daug metų dirbu valstybės tarnyboje. Kas paskatino dalyvauti viktorinoje? Pagarbą lietuvių kalbai įdiegė dar Tėvelis. Dažnokai pasvajoju dalyvauti Nacionaliniame diktante, tačiau, deja, šis vyksta darbo metu, tad vis atidedu į ateitį. O čia patogiai pasitaikė viktorina internetu...“ (vilnietė Jūratė Kazlauskė);

„Dirbu VĮ „Lietuvos oro uostai“. Baigia VU rusų filologiją. Gimiau ir augau lituanistų šeimoje. Mama visą laiką taisydavo mano klaidas, tas tuo metu labai erzindavo. Studijuoti rusų kalbą pasirinkau irgi šiek tiek maištaudama, nors

studijos buvo labai įdomios, dėstytojai nuostabūs ir verti pagarbos. Dabar jau nebemaištauju ir suprantu, kad nieko nėra gražesnio už gimtąją kalbą. O tėtis įskiepijo meilę tautosakai. Meilė ir dėkingumas tėveliams paskatino dalyvauti šioje viktorinoje“ (vilnietė Ema Radvilaitė).

Ko ir kaip klausiama?

„Klausimai lengvi, bet buvo ir suktų“, – po pirmosios viktorinos atsiliepė kuršėniškė bibliotekininkė Vida. „Klausimai labai įdomūs, kai kurie net labai sudėtingi“, – teigė vilnietė mokytoja Kristina. „Pripažįstu, buvo klausimų, kurie pasirodė tikras iššūkis, reikėjo gerai pasukti galvą ir paieškoti atsakymų“, – rašė reklamos studentė Angelina iš Kauno. O štai pernai, nors nebuvo nė vieno dalyvio, be apsirikimų atsakiusio į visus 25 klausimus, organizatoriai sulaukė tokio pageidavimo: „Sunkesnių klausimų norėtusi, ponai draugijos nariai!“

LKD viktorina – ne egzaminas, per kurį tikrinama, kas ką moka, ir rašomi pažymiai. Svarbiausias šios viktorinos tikslas – kad dalyviai, ieškodami atsakymų į klausimus, turėtų progą pasidomėti lietuvių kalba ir jos tyrėjais, lietuvių literatūra ir tautosaka, Lietuvos švietimo ir kultūros istorija.

Viktorinos klausimai visada daugiau ar mažiau susiję su tų metų istorijos ir kultūros aktualijomis, žymių žmonių sukaktimis. Štai pirmoji viktorina, surengta 2018 metais, buvo skirta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui. Pernai susigaudyti, kurie atsakymai tinkamiausi, turbūt labiau sekėsi tiems dalyviams, kurie prisiminė, kad 2019-ieji – Juozo Tumo-Vaižganto, Prezidento Antano Smetonos, Pasaulio lietuvių, Žemaitijos ir Vietovardžių metai.

Rengiantis šių metų viktorinai gal bus naudinga prisiminti, kad 2020-ieji paskelbti Mokyklų bendruomenių metais, pasidomėti, kurių kalbininkų gimimo sukaktys minimos šiais metais ir ką tie kalbininkai yra nuveikę. Kaip visada, bus klausimų, kviečiančių pamąstyti apie žodžių kilmę ir jų reikšmes, paaiškinti vieną kitą kalbos mokslo terminą, įminti paprastą (ar suktą – kaip kam pasirodys) mįslę.

Lengviausias pirmosios viktorinos klausimas buvo toks: „Iš kieno kūrybos į mūsų kalbą atėjo posakis „pelėsiai ir kerpės apaugęs (-usi)“?“. Net 93,6 proc. dalyvių pasirinko atsakymą „Maironio“ (kiti atsakymo variantai buvo „Pauliaus Širvio“, „Kristijono Donelaičio“, „Bernardo Brazdžionio“). O štai pernai, Vietovardžių metais, ko gero, visai dėsningai dauguma dalyvių neapsiriko atsakydami į šį klausimą: „Ką tiria toponimika?“ Iš atsakymo variantų „vietovardžius“,

„asmenvardžius“, „visus tikrinius vardus“, „skolinius“ variantą „vietovardžius“ pasirinko 82,9 proc. dalyvių.

Tačiau pernykštės viktorinos dalyvius labiausiai suklaidino klausimas, kuriame buvo prašoma pažymėti, kas yra parašęs šitaip: „Skaitykite, broliai, skaitykite knygeles ir laikraščius! Ten patys atrasite tūkstančius jums reikalingų išpėjimų. Knygose turtiškas jūsų išganymas.“ Tik 27,4 proc. dalyvių atspėjo, kad tai Juozo Tumo-Vaižganto žodžiai. Kiti žymėjo kitus autorius – Vincą Kudirką, Motiejų Valančių, Joną Basanavičių.

Pirmojoje viktorinoje be klaidų į visus klausimus atsakė 28 dalyviai. Įdomu, kad pirmosios viktorinos nugalėtoja jurbarkiškę Aušra Rimkutė-Ganusauskienė buvo ir pirmoji savo atsakymus pateikusi dalyvė: jos atsakymai priimti gegužės 7 d. 0 val. 58 min.

Antrojoje viktorinoje 7 dalyviai gerai atsakė į 24 klausimus, 20 dalyvių – į 23 klausimus, 18 dalyvių – į 22 klausimus.

Tarp nugalėtojų kasmet būna įvairiausio amžiaus ir įvairiausių profesijų atstovų. Yra gimnazistų ir mokytojų, filologų ir vadybininkų, teisininkų ir bibliotekininkų.

Iš kur daugiausia dalyvių?

Pirmojoje viktorinoje iš Lietuvos miestų gyventojų aktyviausi buvo vilniečiai (161), šiauliečiai (141) ir kauniečiai (127). Nemažai dalyvių sulaukta iš Panevėžio (80) ir Klaipėdos (40). Mažesniuose miestuose viktorina labiausiai susidomėjo Telšių (31), Pakruojo (30), Kelmės ir Kretingos (po 26) gyventojai.

Į viktorinos klausimus taip pat atsakė 13 žmonių iš Vokietijos (po tiek pat Lietuvoje – iš Ukmergės ir Elektrėnų), 7 iš Jungtinės Karalystės, 5 iš Sakartvelo, 4 iš Rusijos, po 3 iš Airijos, Austrijos, JAV, po 2 iš Belgijos, Italijos, Lenkijos, Liuksemburgo, Nyderlandų Karalystės, Norvegijos, po vieną iš Kanados, Baltarusijos, Danijos, Islandijos, Ispanijos, Švedijos.

Antrą kartą surengtoje viktorinoje sulaukta dalyvių iš 16 šalių. Daugiausia – iš Vokietijos (29) ir Rusijos (6). Po 3 dalyvius buvo iš Sakartvelo ir Prancūzijos, po 2 iš Airijos, Estijos, Izraelio, Norvegijos, po 1 iš Austrijos, Ispanijos, Italijos, Japonijos, Jungtinės Karalystės, Lenkijos, Liuksemburgo, Švedijos. Iš Lietuvos gyventojų aktyviausi buvo vilniečiai (71), Telšių miesto ir rajono gyventojai (67), Pakruojo miesto ir rajono gyventojai (40).

Pernai pirmą kartą į nugalėtojus išsiveržė keletas užsienyje gyvenančių viktorinos dalyvių. Tarp I vietos laimėtojų buvo Alina Baravykaitė iš Vokietijos, tarp II vietos prizininkų – Iraklis Dudaurs (Sakartvelas) ir Agnieszka Rembiałkowska (Lenkija).

Viktorinos rengėjus pradžiugino, kad nemaža žmonių, dalyvavusių pirmojoje viktorinoje, nutarė išmėginti savo jėgas ir antrą kartą. O aktyviausiai viktorinoje dalyvaujančia bendruomene tapo Telšių Žemaitės gimnazija. Dvi jos gimnazistės Eglė Adomaitytė ir Goda Monstavičiūtė, aplenkusios dešimtis vyresnių ir kvalifikuotesnių dalyvių, užėmė III vietą.

Konkurso dalyviai. LKD archyvo nuotrauka

Kaip viskas prasidėjo?

2017 metų rugsėjį Ukmergės Antano Smetonos gimnazijoje vyko LKD suvažiavimas. Ką tik išrinkta LKD valdybos pirmininkė prof. dr. Genovaitė Kačiuškienė pasiūlė: „Imkim ir surenkim tokį kalbos renginį, kuris būtų įdomus įvairių profesijų ir visokio amžiaus žmonėms, Lietuvos gyventojams ir išeivijai... Pavyzdžiui, viktoriną?“

Žodis buvo tartas ir neliko užmirštas. Buvo parengti ir paskelbti viktorinos nuostatai, sutarta dėl organizavimo dienos. LKD nariai ir skyrių vadovai pakviesti pasidalyti užduotimis, kurias yra rengę įvairiems konkursams, viktorinoms, protų mūšiams. Viską, kas gauta iš kolegų ir talkininkų, apibendrinu ir internetinės viktorinos užduotimis pavertė Genovaitė Kačiuškienė, Indrė Skramtai ir Rita Urnėžiūtė. Pirmosios viktorinos laukta su jauduliu, nerimu ir smalsumu. Kai 2018-aisiais viskas pavyko gana neblogai, viktorinos sumanytojai suprato: šitaip nusiteikę gegužės 7-osios lauksime kasmet.

Lietuvių kalbos draugijos valdybos sekretorė Rita Urnėžiūtė

Straipsnių ciklas „Lietuvių kalbos naujovės ir įdomybės“. Straipsnį rėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Jei norėtumėte publikuoti visą straipsnį ar jo dalį, prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorių.

pasauliolietuvis.lt